

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobce: **T. H. N.**, zastoupen JUDr. Petrem Hoškem, advokátem se sídlem Vysoká 92, Rakovník, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 10. 2017, č. j. OAM-160/LE-LE05-LE26-PS-2017, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 15. 12. 2017, č. j. 17 A 143/2017 – 51,

takto:

I. V řízení **se pokračuje**.

II. Kasační stížnost **se zamítá**.

III. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

IV. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

V. Ustanovenému zástupci žalobce JUDr. Petru Hoškovi, advokátovi, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 4.114 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a rozsudek krajského soudu

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 27. 10. 2017, č. j. OAM-160/LE-LE05-LE26-PS-2017, zajistil žalobce podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, neboť dle žalovaného existovaly oprávněné důvody domnívat se, že žalobce podal žádost o udělení mezinárodní ochrany s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění nebo je pozdržet.

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Plzni, který ji zamítl. Konstatoval, že žalovaný respektoval individuální okolnosti případu a řádně odůvodnil neúčinnost zvláštních opatření. Žalovaný zohlednil, že žalobce neoprávněně a bez cestovního dokladu vstoupil a pobýval na území členských států EU včetně České republiky, uváděl smyšlenou totožnost a vydával se za nezletilou osobu. Na území ČR a dalších států EU vstoupil s pomocí převaděčů. Žádost o mezinárodní ochranu podal na základě skutečností, které mu byly známy již před zajištěním, lze tedy usuzovat na její účelovost. Žalobce v průběhu správního řízení o zajištění tvrdil, že jeho návratu do vlasti nic nebrání, nic mu tam nehrozí, má tam rodinu. Po svém zajištění však začal tvrdit, že má problémy s vietnamskou policií a může být po návratu zadržen a uvězněn. Podle soudu je obava z měření průběhu řízení o žádosti o mezinárodní ochranu posílena též tím, že ČR nebyla žalobcovou cílovou zemí. Soud nesouhlasil s námitkou, že se žalovaný měl zabývat reálností hrozby v případě návratu žalobce do Vietnamu. Posouzení důvodů uvedených v žádosti se provádí až v rámci azylového řízení.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[3] Proti rozsudku krajského soudu brojí žalobce (stěžovatel) kasační stížností.

[4] Podle stěžovatele žalovaný i krajský soud nesprávně posoudili otázku nutnosti zajištění žalobce. Rozhodnutí o zajištění má být vydáno teprve poté, co je najisto postaveno, že zvláštní opatření budou zcela bezúčelná. Nelze pominout, že zajištění má svou povahou blízko k trestu odnětí svobody – stěžovatel je omezen na svobodě, aniž by se dopustil trestného činu. Ve stěžovatelově případě bylo možno uložit mírnější opatření. Ke skutečnostem, které při rozhodnutí o zajištění žalovaný zohlednil, bylo možno přihlédnout poté, co budou objasněny důvody, proč tak stěžovatel činil. Stěžovatele nelze „diskvalifikovat“ z možnosti aplikace mírnějšího řešení pouze pro jeho předchozí chování, pokud není znám důvod, proč tak jednal. Jestliže tak jednal například kvůli obavě o svůj život, nelze mu takové jednání (i s ohledem na jeho neznalost českého jazyka) dávat v tomto řízení k tíži.

[5] Stěžovatel požaduje, aby byl rozsudek ve výroku I. (zamítnutí žaloby) zrušen a věc vrácena krajskému soudu k dalšímu řízení.

[6] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti konstatoval, že ze stěžovatelova předchozího jednání (pobyt na území ČR bez cestovního dokladu a oprávnění k pobytu) jasně vyplývá neúcta a nerespektování právního řádu ČR. Jeho chování nedává dostatečnou záruku, že by v průběhu azylového řízení spolupracoval se správními orgány a případně se podrobil dopadům negativního rozhodnutí o jeho žádosti o mezinárodní ochranu.

III. Posouzení věci

III.1 Přerušení řízení

[7] Při předběžném posouzení kasační stížnosti soud ze správního spisu zjistil, že stěžovatel byl dle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu zajištěn do 11. 2. 2018. Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti sdělil, že stěžovatelovo zajištění bylo tohoto dne ukončeno.

[8] Podle § 46a odst. 9 zákona o azylu ve znění účinném od 15. 8. 2017 do 20. 1. 2019 platilo, že „*v případě, že je zajištění žadatele o udělení mezinárodní ochrany nebo cizince ukončeno před vydáním rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí o zajištění nebo o žalobě proti rozhodnutí o prodloužení doby trvání zajištění, soud řízení o žalobě zastaví. O ukončení zajištění žadatele o udělení mezinárodní ochrany nebo cizince ministerstvo neprodleně informuje příslušný soud, který žalobu projednává. Věty první a druhá se pro řízení o kasační stížnosti použijí obdobně.*“

[9] Soudu bylo známo, že před Ústavním soudem byl projednáván návrh na zrušení mimo jiné § 46a odst. 9 zákona o azylu. Řízení bylo vedeno pod sp. zn. Pl. ÚS 41/17. Výsledek tohoto řízení byl významný pro procesní postup v nyní posuzované věci, proto soud přerušil řízení podle § 48 odst. 3 písm. d) s. ř. s. usnesením ze dne 20. 7. 2018, č. j. 1 Azs 142/2018 - 27.

[10] Ústavní soud rozhodl v dané věci nálezem ze dne 27. 11. 2018, sp. zn. Pl. ÚS 41/17, jímž zrušil mimo jiné § 46a odst. 9 zákona o azylu ke dni vyhlášení nálezu ve Sbírce zákonů, tj. k 21. 1. 2019. Překážka soudního přezkumu stěžovatelem předložené kasační stížnosti tak odpadla. Soud proto rozhodl výrokem I. tohoto rozsudku v souladu s § 48 odst. 6 za použití § 120 s. ř. s. o pokračování v řízení.

III.2 Posouzení kasační stížnosti

[11] Kasační stížnost je přípustná. Důvodnost kasační stížnosti soud posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[12] Kasační stížnost není důvodná.

[13] Podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu může ministerstvo vnitra „*v případě nutnosti rozhodnout o zajištění žadatele o udělení mezinárodní ochrany v přijímacím středisku nebo v zařízení pro zajištění cizinců, nelze-li účinně uplatnit zvláštní opatření, jestliže byla žádost o udělení mezinárodní ochrany podána v zařízení pro zajištění cizinců a existují oprávněné důvody se domnívat, že žádost o udělení mezinárodní ochrany byla podána pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání podle evropského zatýkacího rozkazu k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu odnětí svobody do ciziny, nebo je pozdržet, ačkoliv mohl požádat o udělení mezinárodní ochrany dříve.*“

[14] Stěžovatel namítá, že v jeho případě bylo možno uplatnit zvláštní opatření, a nebyl tak důvod k jeho zajištění.

[15] Zvláštními opatřeními dle § 47 odst. 1 zákona o azylu jsou povinnost žadatele o udělení mezinárodní ochrany zdržovat se v pobytovém středisku určeném ministerstvem, nebo osobně se hlásit ministerstvu v době ministerstvem stanovené. Zvláštní opatření však je možno považovat za účinná jen tehdy, pokud jimi lze dosáhnout daného konkrétního účelu zajištění mírnějšími prostředky - bez fyzického zajištění žadatele. V této souvislosti lze přiměřeně odkázat také na závěry rozšířeného senátu, vyslovené v usnesení ze dne 28. 2. 2017, č. j. 5 Azs 20/2016 – 38, č. 3559/2017 Sb. NSS, podle kterého „[m]*ožnost aplikace zvláštního opatření namísto zajištění cizince a tomu korespondující úvahy správního orgánu budou nutně záviset na důvodu zajištění*“ (odst. 32 a 36). Byť se toto usnesení vztahovalo ke vztahu zvláštních opatření a zajištění podle zákona o pobytu cizinců, logická vazba mezi oběma instituty je v obou zákonech obdobná.

[16] Při zvažovaní zvláštních opatření jako alternativy k důvodu zajištění podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu je proto namístě zohlednit pobytovou historii žadatele, včetně případného maření předchozích rozhodnutí o správním vyhoštění. Jakkoliv nelze paušálně říci, že by v případě existence důvodu zajištění podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu byla možnost uložení zvláštních opatření vždy vyloučena, jejich neúčinnost bude častější než v případě zvažování alternativ k jiným důvodům zajištění (srov. rozsudek ze dne 28. 6. 2017, č. j. 1Azs 349/2016 – 48). Vždy však bude třeba zvážit osobní, majetkové a rodinné poměry cizince, charakter porušení povinností souvisejících s vyhošťovacím řízením, jeho dosavadní chování a respektování veřejnoprávních povinností stanovených ČR nebo jinými státy EU, včetně charakteru porušení těchto povinností ze strany cizince (srov. přiměřeně usnesení rozšířeného senátu č. j. 5 Azs 20/2016 – 38, odst. 36 a 37). Zároveň je třeba nepochybně dbát na to, žezajištění žadatelů by mělo být možné pouze v souladu se zásadou nezbytnosti a přiměřenosti.

[17] Ze správního spisu vyplývá, že dne 20. 10. 2017 byl stěžovatel zajištěn podle § 124 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců a o změně některých zákonů, a umístěn do zařízení pro zajištění cizinců za účelem realizace správního vyhoštění. Důvodem zajištění byla skutečnost, že dne 17. 10. 2017 jako spolucestující v osobním automobilu vstoupil z území ČR na území Německa přes bývalý hraniční přechod Cínovec – Altenberg. Po vstupu do Německa byl kontrolován a následně zadržen německými policisty. Bylo zjištěno, že stěžovatel pobýval na území ČR neoprávněně bez cestovního dokladu a jakéhokoli povolení k pobytu a taktéž, že neoprávněně a bez dokladu vstoupil na území i dalšího státu Evropské unie, konkrétně Německa, kde také při policejní kontrole uváděl nepravdivou totožnost (N. T. V., nar. X) a s těmito údaji byl předán zpět na území ČR. Vzhledem k uváděnému věku bylo dne 19. 10. 2017 provedeno lékařské vyšetření za účelem ověření stěžovatelova věku, při kterém bylo zjištěno, že stěžovatel je starší 18 let. Až poté co bylo tentýž den stěžovateli sděleno, že bude jeho identita ověřena přes zastupitelský úřad Vietnamu, uvedl své pravé osobní údaje. Z těchto důvodů s ním bylo zahájeno správní řízení o vyhoštění a byl zajištěn. V průběhu řízení o zajištění stěžovatel uvedl, že jeho návratu do vlasti nic nebrání a nic mu tam nehrozí. Dne 24. 10. 2017 podal žádost o udělení mezinárodní ochrany, v níž uvedl, že měl konflikt s vietnamskou policií a může být po návratu odsouzen k vysokému trestu vězení (neboť napadl policistu, bodl jej nožem do hrudníku a utekl), kde může být jeho život v nebezpečí. Chce tedy požádat o azyl a doufá, že se mu dostane pomoci od Organizace spojených národů.

[18] Z odůvodnění rozhodnutí o zajištění jednoznačně vyplývá, že žalovaný zohlednil shora popsaná skutková zjištění. Neúčinnosti zvláštních opatření ve stěžovatelově případě opřel o skutečnost, že stěžovatel vstoupil a pobýval na území členských států EU neoprávněně, bez cestovního dokladu a pobytového oprávnění, měl v úmyslu neoprávněně vstoupit a pracovat na území Německa, na území schengenského prostoru vstoupil s pomocí převaděčů, při zadržení policií uváděl smyšlenou identitu a vydával se za nezletilou osobu, dle vlastního tvrzení ve své vlasti spáchal vážný zločin (což by dle žalovaného samo o sobě představovalo dostatečný důvod pro závěr o neefektivnosti zvláštních opatření).

[19] Soud považuje výše popsané skutečnosti za nepochybně relevantní pro úvahu, zda by byla zvláštní opatření dostatečně účinná. Žalovaný k zajištění přistoupil na základě objektivních okolností spočívajících v předchozím jednání cizince, přičemž tyto individuální okolnosti v případě stěžovatele *plně odpovídají* judikatorním požadavkům na výjimečnost institutu zajištění, namísto uložení mírnějších opatření. V nyní projednávaném případě proto žalovaný nepochybil, pokud namísto užití zvláštních opatření přistoupil k zajištění stěžovatele. Pro skutečnost, že zvláštní opatření dle zákona o azylu by nebyla v případě stěžovatele účinná, a tedy nutnost přistoupení k zajištění, v případě stěžovatele svědčilo více na sobě nezávislých faktorů. Na tomto závěru nemohla změnit ani stěžovatelem tvrzená motivace, která jej vedla k jeho dřívějšímu nezákonnému jednání, a to údajná obava o vlastní život ve Vietnamu. Případná důvodnost těchto obav bude totiž předmětem posuzování v řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany. I v případě, že by se prokázala reálnost stěžovatelových obav, neměla by tato skutečnost žádný vliv na závěr žalovaného, že v nynějším řízení byly dány jednoznačné okolnosti vedoucí k závěru o nutnosti stěžovatelova zajištění při současné nemožnosti uložení zvláštních opatření.

IV. Závěr a náklady řízení

[20] Stěžovatel se svými námitkami neuspěl. Soud proto kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[21] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, soud náhradu nákladů nepřiznal, protože mu žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti v řízení o kasační stížnosti nevznikly.

[22] Zástupci stěžovatele, který mu byl ustanoven usnesením krajského soudu ze dne 13. 11. 2017, č. j. 17 A 143/2017 - 13, se podle § 35 odst. 9 s. ř. s. s přihlédnutím k § 7 bodu 5, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. d) ve spojení s odst. 3 a § 13 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), přiznává odměna za zastupování ve výši 3.100 Kč za jeden úkony právní služby (podání kasační stížnosti) a paušální náhrada hotových výdajů 300 Kč, celkem tedy 3.400 Kč. Jelikož je zástupce plátcem DPH, jeho odměna se zvyšuje o tuto daň (714 Kč) na částku 4.114 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. února 2019

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu